

Мирослав Гнатович Стельмахович

(1934 – 1998)

***«Рефлексія педагогічної спадщини
М.Г.Стельмаховича – це ще один крок до
усвідомлення глибинних національних коренів
педагогіки як науки, як мистецтва плекання
самоідентичності, етнічної соціалізації
особистості» (О.Барабаш)***

Мирослав Гнатович Стельмахович, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПН України. Йому належить визначна роль у глибинному дослідженні української етнопедагогіки та традиційного родинного виховання. Вченим, починаючи з 1988 року, започатковано рух за відродження й розвиток автентичної української педагогіки й шкільництва на засадах національної педагогічної культури рідного народу, започатковано вивчення українського народознавства в школі.

Народився М.Г.Стельмахович 25 червня 1934 року в с. Уличне Дрогобицького району Львівської області. Рано залишився без батьків. Навчався в Уличнянській школі, після закінчення якої працював завідувачем бібліотекою. З 1953 – 1957рр. – студент українського відділу філологічного факультету Дрогобицького державного педагогічного інституту ім. І.Франка (закінчив з відзнакою). Працював на посадах директора школи. Після захисту кандидатської дисертації «Розвиток усного мовлення учнів при вивченні фонетики й морфології у середній школі» працював на наукових посадах: доцентом кафедри педагогіки і психології Івано-Франківського державного педагогічного інституту ім. Василя Стефаника, деканом факультету підготовки вчителів початкових класів, завідувачем кафедри педагогіки початкового навчання, деканом педагогічного факультету, у 1988 році був обраний на посаду професора кафедри педагогіки і методики початкового навчання цього ж інституту. У 1989 – 1997рр. очолював наукову творчу групу, яка розробила держбюджетні теми Міністерства освіти України «Народознавство в школі» та «Українознавство у професійно-технічному училищі». У 1990 році захистив докторську дисертацію «Традиції і тенденції

розвитку родинної етнопедагогіки українського народу». Займався науковою діяльністю. У 1997 році переїхав до м. Коломиї на постійне місце проживання. 23 квітня 1998 року помер. Похований в с. Уличне Дрогобицького району Львівської області.

Звання, нагороди, відзнаки, увіковічнення пам'яті

Присвоєно вчене звання доцента кафедри педагогіки і психології, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і методики початкового навчання Івано-Франківського інституту ім. Василя Стефаника, дійсний член Академії педагогічних наук України, почесний член Товариства української мови «Просвіта» ім. Тараса Шевченка.

Мирослав Гнатович – «Відмінник народної освіти», «Ветеран праці», нагороджений грамотами Міністерства освіти України, медаллю А.С.Макаренка, двічі одержував нагороди з міжнародного фонду «Відродження», член Всеукраїнського педагогічного товариства імені Григорія Ващенка.

1 вересня 2003 р. встановлено обласну премію ім. М.Г.Стельмаховича (Івано-Франківськ); 13-14 травня 2004 р. на пошанівок вченого відбулися Перші Всеукраїнські педагогічні читання «Проблема української народної педагогіки в науковій спадщині Мирослава Стельмаховича».

Вчені про вченого

- «На зорі незалежності України М.Г.Стельмахович одним із перших наголосив на потребі відродження автентичної педагогіки як джерела українського державотворення, формування високоосвічених, духовно багатих і морально стійких особистостей» (О. Джус).
- «Серед тих українських патріотів, які відвоювали право українського народу мати свою національну педагогіку, які каменя на камені не залишили від підступної, єзуїтської тези про безнаціональний характер педагогіки... ми у першу чергу маємо назвати імення гідного сина України – Мирослава Гнатовича Стельмаховича» (О.Губко).
- «Праці вченого, залишені нам у спадок, то ціла енциклопедія виховання. Він торкається найрізноманітніших аспектів, починаючи з висвітлення характерних рис сімейної педагогіки, зокрема емпіричних уявлень українців про основні фактори формування людини» (С.Васильчук).

- «Педагогічна творчість Мирослава Стельмаховича багатогранна і дуже багата. Він увійшов в історію української педагогічної думки як видатний дослідник народної педагогіки, українського шкільництва, закономірностей і принципів національного виховання, шедеврів української фамілістики» (Д. Луцик).
- «Корифей української етнопедагогіки Мирослав Гнатович Стельмахович неодноразово наголошував, що тільки від національної культури можна йти до світової, саме освіта має стати тим інструментом, який надасть можливості етносу розвиватися в межах загальнолюдської культури із врахуванням національного менталітету й особливостей конкретного виховного середовища» (Т.Люріна).
- «Можна з упевненістю сказати, що педагогічна спадщина М.Г.Стельмаховича є важливим чинником відродження національної педагогічної науки і шкільництва на засадах народної педагогіки у нових для України умовах, яскравою сторінкою нашого історико-педагогічного літопису» (З. Нагачевська).
- «Великою заслугою М.Г.Стельмаховича є те, що він виконав громадянський обов'язок перед своїм народом, а саме – зумів привернути увагу громадськості України до відродження автентичної педагогіки» (В. Страшний).

М.Г.Стельмахович про виховання

- Основним критерієм визначення вихованості людини є її вчинки й поведінка.
- Основна мета виховання за українською народною педагогікою вбачається в тому, щоб навчити кожного бути людиною.
- Виховання – загальна й вічна категорія, властива усім суспільно-економічним формаціям.
- Виховання слід розпочинати з моменту народження дитини і провадити систематично, терпляче й послідовно.
- Зміст виховання в народній педагогіці охоплює формування морального обличчя, інтелектуальний і фізичний розвиток, прищеплення працьовитості й естетичних смаків.
- Добрий вихователь той, який вимогливо ставиться до вихованця.